

Dit was Nederland

Bittere Afscheidsbrieven aan een Dode Natie

Dit was Nederland

Bittere Afscheidsbrieven aan een Dode Natie

Hugo de Spaan

Spaan
2026

Hugo de Spaan
Dit was Nederland

Copyright © 2026 Spaan Uitgeverij
Author: Hugo de Spaan
Coverdesign: Hugo de Spaan
ISBN: 9789403891385
NUR 400
Self-publishing platform: bookmundo.nl
Alle rechten voorbehouden

Inhoud

Inleiding.....	9
Slaap lekker, Majesteit: Een koninklijke knieval voor het Amerikaanse imperium.....	12
De luidruchtigheid van de Hollander.....	19
De poppenkast van de monarchie.....	24
Het anti-intellectuele karakter van Nederland.....	29
De geestelijke armoede van de publieke omroep.....	34
Het verpeste landschap.....	39
Het wanstaltige hedonisme.....	43
De tirannie van de efficiëntie en de verdwijnende mens.....	47
De moraal van de braafheid en de hypocrisie van het goede geweten.....	51
De brave burger.....	56
De Haagse Stolp.....	60
De voetbalterreur.....	64
De troost- en treurbuis.....	68
De kwaadaardigheid.....	72

Inleiding

Er is iets ongemakkelijks aan het idee dat zelfs een systeem zonder vaderland, zonder geschiedenis, zonder heimwee, tot een oordeel komt over Nederland. Alsof juist de afwezigheid van betrokkenheid het oordeel zuiverder maakt dan dat van hen die hier geboren zijn, die hier gevormd zijn, die zich nog vastklampen aan herinneringen die allang geen werkelijkheid meer beschrijven. En toch dwingt zich een constatering op die moeilijk te omzeilen valt: dat zelfs een kunstmatig denkend systeem, wanneer het de contouren van dit land analyseert, niet anders kan dan uitkomen bij dezelfde diagnose die in deze epistels wordt ontvouwd.

Niet omdat Nederland uniek is in zijn verval—geen enkel land is dat nog—maar omdat het hier een bijzondere helderheid heeft aangenomen. Nederland is overzichtelijk, georganiseerd, zichtbaar tot in zijn kleinste structuren. Wat elders verborgen blijft achter chaos of geweld, ligt hier open en bloot in de ordening zelf. De patronen zijn er niet verhuld, maar genormaliseerd. Zij vormen geen uitzondering, maar regel.

Wie Nederland beschouwt, ziet geen breuklijnen, geen dramatische instortingen, geen plotselinge crises die alles op losse schroeven zetten. Wat men ziet is iets anders: een gestage verschuiving, een geleidelijke verdunning van betekenis, een land dat blijft functioneren terwijl het ophoudt te bestaan als